

Aan de rand van de put

Oude vrouw:

Zo kende ik een man, hij heette Sijmen. Sijmen was de zoon van Gerrie en Gaartje, de karpetsmakers. Zelf maakte hij ze ook, de karpetsen. Ze noemden hem daarom ook wel Sijmen van Gerrie en Gaartje Karpets. Sijmen was een stille jongen, hij kon urenlang verdiept zijn in het maken van de hoofddeksels. De mensen die voorbij kwamen zei hij slechts gedag, echt praten deed hij met niemand. Iedere middag nam hij even pauze en liep hij naar de waterput achter de kerk, waar hij urenlang kon staan staren in de diepte. Als klanten zich bij zijn ouders meldden en zich afvroegen waar Sijmen de karpetsmaker toch was, was het antwoord altijd: Sijmen, die staat aan de rand van de put.

Sijmen bleef lang alleen, maar uiteindelijk trouwde hij toch en wel met de dochter van de Waaijers, beter bekend als Schele Aagje. Ze kregen zes kinderen, 4 jongens en een tweeling, twee meisjes, Draadje en Gaartje, vernoemd naar beide grootmoeders. Sijmen had altijd graag een dochter gewild en nu hij er plotseling twee had, maakte hij, voor zijn doen enthousiast, speciaal voor hen twee houten kribben, die hij ophing in de bedstede waar hij en Aagje sliepen. Draadje sliep boven het hoofdeind en Gaartje boven het voeteneind. Zo lagen de baby's de andere kinderen niet in de weg en konden de ouders er snel bij zijn als er iets met hen aan de hand was.

Helaas hebben Draadje en Gaartje hun moeder niet lang mogen kennen, want Aagje stierf niet lang na de geboorte van de tweeling. Sijmen was in zijn enthousiasme een beetje nalatig geweest en had een van de kribben niet goed bevestigd. Toen op een nacht Gaartje begon te huilen en Aagje naar het voeteneind wilde buigen om haar uit de kribbe te halen, vergat zij dat boven haar ook Draadje hing en Schele Aagje stootte met enorme vaart haar kop tegen de kribbe. Deze liet onmiddellijk los en viel boven op het hoofd van de jonge moeder. Draadje viel op het zachte bed en het had weinig gescheeld of zij was het bed afgerold, maar zij bleef liggen tegen het been van haar moeder, die inmiddels niet meer was. Met de kribbe op haar kop, lag zij bloedend naast Sijmen, die niets anders kon doen dan haar aanstaren.

Schele Aagje werd begraven en Sijmen bleef achter met zes kinderen. Hij besloot zijn ouders in huis te nemen en zijn oude moeder nam de zorg voor de kinderen op zich.

Sijmen was ontroostbaar, sinds de dood van zijn vrouw verbleef hij ook na zijn werk enige tijd bij de waterput en keerde terug als het avondeten achter de rug was. Hij kon het niet verdragen iedere keer opnieuw die lege plaats aan tafel te moeten aanschouwen. En daarbij kreeg hij nauwelijks nog een hap door zijn keel.

Van karpetsen maken kwam het ook nauwelijks meer, steeds vaker moesten zijn ouders klanten wegsturen, Sijmen zat in zichzelf gekeerd voor het huis, met de lappen in zijn hand, het leek wel alsof hij niet meer wist hoe hij het hoofddekseel in elkaar moest zetten.

Aangezien zijn vader reuma in zijn handen had en zijn moeder voor de kinderen moest zorgen, kwam er nauwelijks nog geld binnen.

In de loop der tijd raakten zij al hun vaste klanten kwijt en het had dan ook geen enkele zin meer dat Oude Gaartje tussen de bedrijven door karpetsen zat te maken. Als er echter niet snel iets gebeurde, zouden zij de kinderen geen eten meer kunnen geven. Met Sijmen was in ieder geval geen land te bezeilen en dus besloten zijn ouders alles aan te pakken waar ze iets mee konden verdienen. Oude Gaartje bleef de nachten op om netten te breien, als een bezetene zat zij daar met de naalden te tikken, hoe meer netten, hoe meer geld. Vader Gerrie hielp mee met het lossen van de vis. Zijn pijn in de handen verbijtend, sleepte hij de netten vol de vloot uit. Bezweet en met dikke en stijve handen, kwam hij buiten adem thuis, waar hij zijn vrouw aantrof bedolven onder een baal met netten, het tikken van de naalden verried haar aanwezigheid.

Toen er een strenge winter aanbrak, de zee bevroor en er geen vis meer gevangen werd, was er voor Gerrie geen werk meer. Daarbij kwam dat Gaartje te langzaam was bevonden. Kan het niet wat sneller! had Strakke Goos van de Buyser geroepen en tien anderen voor haar in de plaats genomen.

Ze klopten daarom aan de bij de armenkas, maar ook daar viel niets meer te halen. Gelukkig werd er door de elite een schaatswedstrijd uitgeschreven waarmee levensmiddelen als boter, rijst, meel, gort of erwten konden worden gewonnen.

En zo gingen oude Gaartje en Gerrie op geleende schaatsen het ijs op, met hun oude botten en hun stramme spieren, schaatsten zij alsof hun leven ervan af hing. Kreunend van de pijn eindigden zij over de finish en dat leverde hen in ieder geval een zak met meel op. Thuisgekomen gaven zij de kinderen eten. Het was die nacht dat Sijmen niet naar huis kwam.

Toen hij de volgende ochtend nog niet was teruggekeerd, ging zijn vader naar de waterput achter de kerk. Vanuit de verte zag hij het al. Zijn klompen.

Hij keerde terug naar huis, zijn vrouw keek hem aan. *Hij heeft zijn klompen aan de rand van de put gezet*, zei Gerrie. *Hij heeft zijn klompen aan de rand van de put gezet*.

Oude Gaartje begon te huilen. Zes wezen stonden om haar heen.